

6499.
1623.
Haljatas külaline.

Noorerahwale
armsaks aewiitels.

Teine and.

Riigis, 1873.

Trükitud Leopold Weyde kirjadega.

Müüakse Pernus Chr. Ermi juures.

38. aastatuhande ühik

1873

1873

Zensuri poolest lubatud. Riias, 23 Augustil 1873.

1623.

I. Merekuninga pruut.

Seda on juba kaua aega tagasi, kui ühes weikeses mereäärtises külas üks mees oma naesega elas; mõlemad olid wagad jumalakartlikud inimesed. Neil oli üksainus tüttar, Simild nimi, kes näu poolest üks väga kena laps oli; tema silmad paistsid kui kaks eredat tähte. Rahwas kiitsid tema kenadust ülemäära, ja see ei olnud mite hea, sest see äratas tema sees uhkust ja kõrged meelt üles.

Kui juba need aastad käte jõudsid, et tüdrukutene mehe-ealises sai, tuli warsti üks auuwäart noormees, kellel ka maea ja tüd põllumaad ligi oli, tema wanemate juure, ja palus, et naad oma tüttart temale lubaksid. Wanemad kostsid: „Meiega oled sa pea walmis ja soowime südamest, et sa tütreaga kaa nenda saaksid!“ Siis rääkis noormees Simildile oma südame lugu üles ja küsis, kas temale kaa nenda peaks olema. — Tüdruk pööris aga noore mehele selga ja ütles, et ta teda mitte ei tahtwa. — Nenda tegi ta weel mitme teiste noormeestega seal külas; ja wanemate kurbdus kaswis iga-pääwaga Simildi uhkuse pärast suuremaks.

Ühel õhtul tuli Simild põllult ja käis mööda üksikud mereäärt edasi. Laened kohisesid tasakeste. Ta jäi seisma. Seal kuulis ta üht armast lauluhelinad, mis

tema südamest läbi käis, ja kelle sarnast tema kõrwad iialgi enne pole kuulnud. See helin jäi ikka kord korralt waitsemaks, kunni wiimaks hoopis äralõppes. Simild läks kodu, aga ikka helises see imelik muusiku heal tema kõrwas. Ta oli juba enne teiste käest kuulnud ühest merekuningast, kes meres ühe kristali lossis peab elama, ja palju ilusam olla, kui keif maapealsed nooredmehed.

Teisel õhtul käis Simild jälle sedasama teed, ja jälle kuulis ta seda kena lauluhealt. — Nii jäi se kunni kuu ennast muutnud oli. Aga waata, kui ta nüüd mere ääre tuli, ei kuulnud tema midagi enam. Ta jäi nüüd sellepeale kurwaks ja rahu tema südames, kadus ära, nendasama ta puna tema palede peal, ja nägu läks walgeks. Tema kahwatu wäljanäitus tegi wanemate südamed viete kurwaks. Kui nemad ta käest küsisid, mis asi teda nenda waewab, ei ütelnud ta mitte.

Ühel õhtul kõndis ta jälle üksi mere ääres; kuu paistis nüüd selgeste, ja laened kohisesid tasakeste. Korraga tõusis äkitselt läikiwa laenedest ühe kena nooremehe pea ja rinnad nähtawale. Temal oli üks kõrgasdest pununud kroon, hiilgawa kalli kiwidega ehitud, peas. Tema kullakarwalised juuksed rippusid pitkas loffis kunni laenede sisse maha; tema pale-nägu oli ilus jumekas ja armas, ja hiilgas kui kuu; omas käes pidas ta ühte imeliku mänguriista, kellel kuldsed keeled peal olid. — See oli merekuningas, kelle armas ja kena mängija laulu=heal wäga Simildi meelepärast oli. See laul oli nenda:

„Nääd kui laened leeritawad,

Need sind meres meelitawad, —

Naad sind ellast armastaije,

Sinuga siis mängiwaije; —

Tule mulle, tule mulle!

Kingin sõrmust kullast sulle.“

„Armastan sind väga ellast;
Tahad sa üks tera kullast?
Hiilgab seal mo loss — armuke!
Dotan sind jo ammugi.
Oh ole mo, oh ole mo!
Et pista sõrmus sõrme so.“

Laened weerjid tasakeste ülespoole, kunni Simildi jalguni, ja üks kuldne sõrmus hiilgas tema ees maas. See näitas tema meelest, kui oleks see ta surm olevad. Suba sirutas ta oma kät wälja sõrmuse järele — aga korraga tuli temale jälle teine mõte, et ta oma kae tagasi tõmbas. Tema pale kuumas ja süda tufsus talle kõwaste rindus. See heal helises ika armsamine merest üles — ja kangel sügawas nägi tema mitmesugusi hiilgusi ja klantsimisi paistwad; ja kui ta weel selgemine senna sisse waatas. nägi ta ka tõeste seda imeliku kristalli lossi oma kuldse tornidega paistwad. Müüd ei wõinud ta ennast enam pidada; merekuninga kenadus ja se ütle-mata auu ja iludus, mis ta nägi, tegi teda kahtlaseks. Suba sirutas ta jälle kät sõrmuse järele, kui korraga tema isa teda selja taga nimepidi hüüdis. Ta kõhtus nenda ära, et ta minestand mahakukkus.

Pisut aea eest olid tema wanemad sest kuulda saanud, et tüttar iga õhtu ika mere ääres kõndis. Maad olid siis nõuks wõtnud, üksford tema järele minna ja waadata, mis asi temal seal talitada pidi olema. — Nemad olid aga õigel aeal weel senna juhtunud ja teda sest kardetawast sõrmusest eemal hoida saanud.

Kui Simild jälle üles ärkas, oli ta oma aseme peal maas. Isa tõreles tubliste temaga ta tembude pärast, ja ema nuttis libedaid pisaraid, tütre ijimeelse oleku pärast. Siis rääkis isa mitmest tüttarlapsest, keda merekuningas olla meresse petnud, aga pea pärast seda leitud neid kui werine furnud koha mere kaldalt. — Oma

ütles nuttes: „O laps! miks pärast kurvastad ja meid veel wana ea sees? Meie lootsime, et sa pidid meie rööm ja tugi olema — aga nüüd näame, et sa meile palju muret ja kurvastust saadad!“ — Siis julas Simildi jüda. Ta nuttis nüüd palawaid kahetsemise piisraid, ja tootas wanemate vastu, mitte enam mere ääre minna, merekuninga pettust kuulma. Ta ei läinud ka mitte enam ligi merd, waid waatas mõnikord aga kaugele sinna poole.

Simildi wanemad olid nüüd jälle röömsjad, ja lootsid teda nüüd jälle paremine elama hakkawad. — Nenda läks siis ka mõni aeg sedawiisi mööda. Seal ärkas igatsimine, kena merekuninga järele, uneste jälle Simildi südames. Lahtise silmadega seisis ta keige õõ oma aseme peal, ilma et und tema silmi oleks tulnud; ja kui siis mere kohisemist tema kõrwu ulatas, arwas ta ka merekuninga kena mängi ja laulu healt kuulwad. — Kui unenäus, talitas ta oma talitust; walge kui lillike, oli tema kena pale, ja kui ta üksi oli, weeres mõni palaw piisar mööda tema kahwatand palgeid maha.

Nüüd juhtus, et jälle üks aumväärt noormees Simildile kosja tuli. Kui nüüd Simild seda kena wiisi päralist noortmest nägi, mõtles ta, et see küll parem oleks Jumala ja inimeste ees, kui ta ühe tublimehe ausaks naeseks saaks ja nenda siis selleläbi omast piinast peaseks ja oma wanematel veel nende wanaduses röömuks oleks. Ja kui ta natukene järele oli mõtelnud, ütles ta: „Jaa!“ ja andis nooremehele kät. Nenda käsi käes, astusid nemad wanemate ette, neilt õnnistamist saama. — Siis sai suur rööm maeas ja keige selle küla sees. Keit walmistasid endid nüüd pulmade vastu. (!)

Aga pea pärast seda kahetses Simild jälle seda, et

ta ennast noormehele oli lubanud; sest igatsesine mere-
tuninga järele, läks tema sees veel kangemaks nüüd, kui enne.

Pulmad pidid esimesel Suiste pühal peetud saama.
Wiimne öö, enne pulma pääwa, oli juba kää. Nuttes
seisis Simild oma aseme peal maas. Väike kuulis tema
mere laenede kohisemist ja seda armast laulu helinad,
mis tema südamesse möötus. Meretuningas laulis:

„Ma armastan sind väga elasti;

Kas tabad sa üks tera kullast?

Seal hiisgab mo lofs — armuke!

Ma ootan sind jo amugi. —

Oh ole mo, oh ole mo!

Et pista sõrmus sõrme so!“

Nüüd tõusis Simild üles ja hüüdis juure healega:
„Jah! sinu ma olen, oh meretuningas! kui see ka mo elu
peaks maksma!“ — Pool hingetu langes ta siis isi oma
aseme peale maha. Ema ärkas selle hüüdmise peale
üles, ja tuli tema juure kambri, wõttis ta käest kinni
ja hüüdis. Simild lõi omad silmad lahti ja ema küsis:

„Mis sa hüüdsid? kas sa uues kedagi nägid, mo laps?“

— „Oma peigmehest!“ wastas Simild. Ema küsis

jälle: „Died sa siis selle peale ka mõtelnud, et sa homme

juba temaga laulatud saad?“ — „Jah!“ wastas Si-

mild. Ema jäi nüüd sellega rahule; aga Simild mõtles

hoopis teist asja, kellest ema waene mitte ei teadnud.

Ema jäi kunni koiduni üles, siis astus ta akna

alla ja luges ühest palweraamatust kaunid armsaid

laulusi Simildile ette. Aga Simild mõtles hoopis teist

asja; tema südant täitis üks teine mõte, et ta neist

kaunist lauludest ja palwedeist midagi ei kuulnud. Ta

tõusis üles ja näitas wige rõõmulik olewad.

Kui esimest korda kirjuti kella helistadi, tulid pruut-

tüdrukud Simildit ülesehitama. Simild ütles: „Ehitage

mind nii kenaste kui iial võite, et ma seeläbi oma peigmehe meelest veel armsamaks lähan!" — See rõõmustas teki, — veel enam tema wanemid, sest nemad ei teadnud jo mis Simildi südames oli.

Viimaks tuli ka tema rõõmulik peigmees sinna, kelle tübara külges teisfugused kirjud paelad lehwitasid, ja üks ilus wärste roos ehtas tema rinda. Simild läks temale wastu ja andis oma pehmed walged käed.

Nüüd jõudis ka juba see tund kätte, millal se seltsfond kiriku pidi minema. Väljaehitud nooredmehed ja tüdrukud seisid wäljas ukse ees ootamas, ja mängimehed, kelle mängiriistad teigesuguste kirju paeladega äraehitud olid, seadsid endid ridasse; kella helin andis märki, et neid kirikus juba oodetakse. Keik olid walmis, muud kui peigmees ja pruut ja pruudi wanemad olid veel toas. Simild hakkas veel enne oma wanemate kaela ümbert finni ja tänas neid teige armastuse ja heategemise eest, mis nemad temale ta lapse põlwest funni selle pääwani olid ülesnäitnud. Tema filmad jooksid haleduse pisaraid. Seal tegi kirikomees ukse lahti ja hüüdis, et aeg on juba käe, minna. Isa waigistas tüttart ja käskis pisarad filmist ära kuiwatada ja nüüd minema hakata. Simild palus wanemid ees wälja minna, tema isi tulla ka pea järele. — Ta kuiwatas pisarad filmist ära ja astus peigmehega wälja. Ah, mis kena ja öndsalik näitas nüüd pruut mirdi frantsis, ja kastanja karwa loffis juustega, wälja.

Musekandidid hakkasid oma mängi ja kirikumees palus noortpaari ete astuda. Siis ütles Simild peigmehele jalaja: „Ma tahan omale veel teist ninarätikut lambrist tuua; see on juba märjaks saanud.“ Neid sõnu öeldes jooksis ta tuppa; ja mõni minut läks juba mööda, Simild ei tulnud veel mite tagasi. Peigmees läks teda

sisse otsima ja ei leidnud teda kujukilt. Kõl ta hüüdis teda ja otsis keif kohad läbi — ei kedagi. — Siis jooksis ta wälja teiste juure ja ütles, et Simildit mitte enam toast leida pole. Seda kuuldes lohtus isa ära ja ema hakkas nutma ja karjuma; sest neil tuli see petja mere kuningas meele.

Nüüd otsiti keif kohad tubades ja aedades läbi — ei midagid. Aktselt kuulsid need lohtunud pulmanõerad ema suurt karjumist, ja koe selle peale tuli ta käsirintgutaades wälja ja hüüdis: „Merekuningas on minu lapse ärateinud! Peastke, oh peastke teda tema käest!“ Siis astusid mõningad rutuga mõni samm edasi, kust mere peale wõis waadata, ja nägid kui Simild jookstes mere poole ruttas. Ühe silma pilgu jäid waatajad nagu alwatud lohtudes seisma, aga siis pistsid keif korraga põgenejale järele ja püüdsid teda enne kätte saada kui ta merele jõuab. Aga Simild jõudis ometi enne merekaldale, ja tagaajajad kuulsid eemalt, kui ta mereringast hüüdis ja nägid siis sest walgest wahutawast laenedest ühte hiilgawad natukene ülestõuswad ja Simildit kaldalt sisse hüppawad ja äradaduwad. Soo — nüüd oli asi tehtud! —

Kui tagaajajad merikaldale jõudsid, ei näinud ne-mad enam midagid; aga mõnel oli, kui kuuleksid naad sügawusest üht imelikku helisemist ja laulu. — Nüüd sai see röömupääw suureks kurwastuse pääwaks! — Pruut-tüdrukud tahtsid silmad peast wälja nutta, ja peigmees jäi otsegu surnuks; niisama ka pruudi wanemad. — Mitmed teiste seast sõimasid ja kirusid teda weel takka järele; ja kirikumees saajatas ka, ja ütles: „Häda selle petja ja kõlwatuma lapse peale!“

Merekuningas wiis Simildit oma kristalpassasti. Ta oli selle imeliku sõrmuse temale kätte wiskanud ja Simild seda oma sõrme pistnud; nüüd wõis ta wee

sees nendasamuti elada kui maa peal. — Simild oli nüüd kuningaga proua seal mere-riitis. Tuhanded kenad wesi = naesterahwas teenisid teda seal. — Seal oli temal nii palju ilusaid riidid, et ta nende aru mite üleslugeda ei wõinud; ja weel need kallid kiwid, mis ta kuningliku krooni külges olid, oli enam kui mõne maapealse kuningriitis.

Nenda läks üks aasta Simildile sedawiisi suure rõõmu ja lustiga mööda. Oma eimese rõõmutuhina sees unnustas ta omad wannemad hoopis ära. Nüüd aga mõtles tema jälle nende peale; ja mida enam ta mõtles, seda kurwemaks sai ta meel. Reigeenam käis see ta südamest läbi, kui ta kiriku kella helistamist maa poolt kuulis — siis kukkusid tema silmad alati wet täis — siis ei wõinud ta ükski teda sel aeal rõõmustada.

Ühel päawal oli meretuningas isi Simildi kurbust tähelepannud. Ta küsis temalt, mis asi teda nenda pidi kurwastama. Siis rääkis Simild temale oma südame-lugu üles. Meretuningas tellis nüüd salaja enam kui sada mängimeest, kes keigesuguste mängiriistadega, mis kulla ja kalli kiwidega wäljaehitud olid, mängida wõisid. Need pidid siis Simildi ligidal seisma, ja otse siis mängima, kui maa poolt kiriku kella healt kuulda oli. Mängimehed olid ka sest aru saanud, et Simild, kui ta enam kella helinad ei kuulnud, jälle rõõmsamaks läks. Aga wiimaks sai ta ometi aru, mikspärast meretuningas mängimehi tema ligidal mängida laskis. Nii kenaste, kui ka nemad omad tülid mängisid, ei möödunud see Simildi südamesse mitte enam, ikka oli temale, kui kuuleks ta üht tõsi maenitsust kiriku kellast seal wahel. Mõnekorra olli see tema meelest, kui oleks see kella heal ühe igawese kõhtumõistja heal olemad. — Ta jäi igapäaw ikka weel kurwemaks. Meretuningas, kes teda wäga armas =

tas, sai ta sellelābi nukrats. Ühel päāwal leidis ta Si-
mildit palkooniku peal mustas riidis olevad, mis nūūd
tema kurvastufega ühte sündis.

See oli vastu õhtud, kui päike punaste pilwede
taha looja hakkas minema ja purpurpunane kuma mere
põhja paistis, et jälle kiriku kella healt alla kuulda oli,
mis üle Simild wārisema hakkas. — „Las' mind, kallis
abikaas“, palus tema, „aga üksainus furd weel ülesse
kiriku minna, et ma seal oma patud Jumalalt andeks
palun!“

Merekuningas ei tahtnud temast mite lahtuda, aga
Simild ei annud oma palwedega temale järele. Ta
ütles: „Kui sa mind mite ülesse ei lase, siis ma ei
saa ialgi enam rõõmsaks, ega mo süda rahu tundma!“
— Siis lubas merekuningas teda; aga ta maenitses
teda ka, mite seda sõrmust enesest ärawisata — siis
peawa ilmaarmuta surema, mis eest teda ükski wāgi ega
wõimus ei wõiwa hoida.

Simild panni oma kuningliku krooni ja keit kuning-
likud ehted, pärlid ja kallid kiwid enesest ära, jättis oma
kena abikaasa jumalaga ja ojus siis sest punasest kumast
läbi, ülesse. Kui tema kaldale astus, olid ta riided
jälle kuivad, muud kui mõned pisarad mis weel külge
olid jäänud, hiilgasid nagu pärlid.

Mite kaua aega polnud Simild enam maad ega
rohtu, ei lillekesi ega puid näinud. Pehme õhtu tuul
puhus ja jahutas tema rinnad. Seal nägi ta seda kü-
lastest kuldse õhtu päikesel paistwad. Tema wanemate
maea katufjel seisis kurg, kes juba siis oli, kui ta weel
oma wanemate maeas elas; aga aedas afna al, ei kas-
wanud ega õitsenud ühte lillekestki enam.

Nūūd helistadi jälle kiriku kella, mis tähendas, et
keegi külas ärasurnud. Simildi süda wārises seda kuuldes.

Ta jalad ei suutnud teda mite nii ruttu wiia kui ta süda ihaldas. Kui ta kiriku-aia ligi jõudis, nägi tema seal üht uut hauda kaevetatavad. — „Kellele saab see haud kaevatud?“ küsis ta surnumatja käest. Kui surnumatja omad filmad üles tõstis, tundis ta Simildit kohe ära.

„Häda, häda!“ hüüdis ta. „Sa seisad praegu oma isa haua juures, kelle matmiseks weel seda kella helistafte!“

Kui Simild seda kuulis, lõi ta kohkund omad käed üle pea koku ja toetas ennast ühe ligiseiswa ristil naale; ta wärises kui aawaleht. Siis ütles surnumatja temale jälle, tasase healega: „Oh tüttar, oh tüttar! kes sa ükskord wanemate rõõm ja lootus olid, oled nüüd nende kurwastufesurma lapselks saanud! — Waata, see rist kelle naal sa praegu seisad, seisab so ema mälestufelks weel seal, teda mure ja kurbdus oma ainsa lapje pärast, eneaegu mulla alla on saatnud! — Mõttele felle peale, laps, mis sa oled teinud!!“

Kui Simild seda kuulis, kukkus ta kui surnud, oma ema haua kõrwa maha. Kui ta jälle toibus, tõusis ta üles ja läks tuikudes kirikusse. Seal seisis ta kui waene patune, Jumala püha altari ees, kus ta keit omad patud ülestunnistas. Ta jäi sinna, kunni kuu üles tõusis.

See sõnum, et Simild tagasi tulnud, oli keige tüla läbi jooksnud; ja palju rahwast kogusid nüüd kiriku-aia wärawa ete.

Kui Simild kirikust wälja astus, oli tema nägu walge kui lumi. Ta läks weel oma ema haua juure ja seisis seal ühe tüki aega wait, siis tõmbas ta selle imelikul sõrmuse omast sõrmest ära, murdis katki ja wiskas tüki ema haua peale, mis ennast kohe weetilgadelks muutfid ja kuuwalgesel kui teemandi kiwid hiilgasid. Selle peale tõusis ta haua juurest ülesse ja läks sõnalausumata sest rahwahulgast läbi. Ükski ei märkand temaga sõna rääkida

ega teda finnipidada. Mõned rahva seast käisid film-
näult tema järele, ja nägid teda jälle merekaldale mine-
wad, siis sisse hüppawad ja ärakaduwad.

Teisel hommikul leiti tema werine furnud kehā mere-
kaldalt rohu pealt. Sinnaşamasse sai ta ka ilma kella
helistamata, ilma palwe ja õnnistamata mahamaetud.

Pärast seda kaua aega, on ilka, kui kiriku kella helis-
tud, tema haua peal kiinumist ja ohkamist kuulnud.
Aga wiimaks on see waitjes jäänud. Wist on Sumal
tema peale armu heitnud ja ta patud andeksannud, et
ta siis rahu omas haudas jälle on leidnud.

II. Saks öde.

Wistford elas üks lest naene. Temal oli tats ilusad tüttart, kes waimu ja südame poolest hoopis teine teist wiisi olid.

Ühel pääwal lätsid mõlemad ühtlase metsa marju noppima, müümiseks. Wanem öde tegi na' möru näu ja pahandas ennast iga kiwikese üle, mis tee peal ees juhtus olema.

„Nenda on maailmas!“ ütles ta, „meie peame endid aga korjamisega nii waewama, ja rikkad sööwad neid ilma waewata ära!“ — Selle peale naeris noorem öde ja ütles: „Mina tunnen oma jagu rõõmu ka küllalt korjamise juures, nii kui rikkad seda söömise juures tundwad.“ Ta hakkas laulma ja astus aga tubliste edasi.

Lüki aea pärast hakkas wanem öde jälle rääkima: „Oh, kui mina ka rikas oleks!“ — Noorem põbris ümber ja ütles: „Oled sa seda juba äraunustanud, mis õpetaja pühapäaw ütles? „„et need, kes rikkaks saada tahtwad, langewad kiusatuse ja kõie sisse, ja mitmesuguse kahjutegewa häda sisse; needjnatseted päriwad wiimaks igawest hukatust!““

„Aga kena ja ilus on see ometige“, ütles wanem öde jälle. — „Mõttele, kui sa siidis ja sammetis käitsid!“ — Kas tead, ma laseks enesele siis igapäaw kümnesugused koogid teha, ja söidaks siis ka uhkes rõldas! — hei,

fiis oleks üks kena asi lohe olemad! — Ges puti peal istub suure tutspaaridega, peast funni jalguni kullaga ehitud kutsar, ja taga tõllas istub jälle üks naesterahwas, kes veel uhkem on kui pufimees!”

„Ei tea“, vastas noorem, „kas so süda siis rõõmu tunneksi?“ — „Kas sul rawandus peas on?“ ütles wanem. „Minu süda ei peaks siis rõõmu tundma! — no nüüd on lordas! — Ma ütlen sulle — ei teeks ma siis muud, kui tantšiks, naeraks ja laulaks peale mis mehemordi!“

Noorem vastas jälle: „Kas Saul ei saanud kuningaks? ja kas tal ka omajagu rikkust küllalt polnud? Dmetri ei tunnud ta süda seal juures rõõmu ühtegi; ta oli sagedaste sügawas mõtetes ja kurb, et ta wiimati pidi lastma kaugelt üht niisugust meest otsida, kes temale mängima pidi, et ta süda siis rahu tunneks. — Kas waga Taawet küllalt iluste ei mängind, et feigel teistel, kes seda kuulsid, südamed liigutud said? aga Sauli süda jäi tuimaks ja külmaks; ta sai täis kadeduse wiha, et ta oma piiki wõttis ja sellega Taawetit läbilüa tahtis, aga Jumal hoidis seda waga meest! — Kas sa saad nüüd aru ja tunned, et waesed oma waesuse juures parem rahu ja rõõmu tundwad, kui rikkad oma rikkuse juures?“

Need maenitsuse sõnad ei maksnud wanema õe juures midagi; tema süda ihaldas kindlaste rikkuse ja-rele. — „Kuule“, ütles ta, „need kes rikkad on ja isi seal juures rõõmsad ega lustilised pole, on päris narrid!“

Selle aea sees jõudsid nemad metsa ligi.

Sädalt olid naad mõne sammuga metsa sisse astunud, kui korraga üks uhke naesterahwas, kuninglikus riidis, nende ees seisis; kroon oli temal peas ja üks hiilgaw pilt riie rippus õladest funni maani maha.

„Teie tulete õigel tunnil“, ütles see naesterahvas nende tüttarlastele. „Teate, mis ma olen etevõtnud: Sellele, kes teie õiguste mulle vastu tuleb, üks kahest soovimisest walitseda lubanud. — Et teie mõlemad korraga ühel aéal tulete, on ka teil mõlemil luba üks soovimine walitseda, mis aga isi tahate. — Waadage, siin on mul üks kuld uss. Kui seda kaela ümber riputakse, muudab ta ennast üheks ilusaks kuld kaelakeeks. Niisagedaste, kui seda kee-rõngast pigistakse, saab ta jälle kuld ussiks, kellega mängida ja rääkida võib. Kellel see uss on, saab igapääw ilu oma silme ees näha — kes aga kulda armastawad. Ka siin on mulle üks walge tuike. Kellel see on, saab kaa häid päiwi näha; üksi see, kes mite kulda ei ihalda. Ta ei jäta ka oma walitsejad mite waesuse sisse; aga siis ta taganeb ära, kui walitseja hakkab warandust kogu aeama; ka ei ole see tuike nii, kui se kuld kee, igaühel nähtaw, waid üksi sellele, kelle päralt ta on. — Nüüd walitsege. Tahate mõlemad kuld ussi saada, siis peate ka seda saama; tahate aga tuikest, siis saate seda kaa.“

Nüüd astus wanem ete ja küsis kuld ussi. Seda kuuldes, tõusis selle naesterahwal üks sügaw õhtamine südamest. Ta riputas nüüd kuld ussi wanema õele ümber kaela, ja sedamaid muutis uss ennast ilusaks keeks, ja keif nende ümber sai walgeks.

Selle järele astus noorem õde ete ja küsis tuikest õmale. Nüüd paistis jälle rõõmuhiilgus selle naesterahwa palest, ja ta andis tuikele tema kätte, üteldes: „Säägu see sulle igaweste!“

Wanem õde jättis neid sedamaid maha, ilma et ta andjad, selle ilusa kingituse eest oleks tänanud. Selle kee üle oli ta nüüd õige rõõmus ja mõtles: „Mis nüüd kül teised tüdrukud ja poisid sest peaks arwama, kui naad

minul ilusat kuldtee kaelas näavad?" — Aga noorem öde tänas oma kingituse eest andjat õige südamest ja oli ta rõõmus selle üle. Selle peale naeris andja lasteste ja tõstis omad käed õnnistavalt tema üle, ja kadus siis ära.

Nüüd läks noorem öde metja ja noppis hoolega marju. Tuike aga kargas tema ees nõmme sees ja aerasid kahelisi lena juttusi, nenda et marjanoppial aeg õige rutto mööda läks ja kornikene juba täis sai; ta ei saanud isigi aru kuidas see tulli.

Vanem öde jooksis aga suure rõõmutuhinaga külalt läbi, ikka kodu poole. Ta arvas ennast juba kobe kuningaga tütreks, ja mõtles iseneses: „Kui nüüd üks prints mind näaks, ta võtaks tõeste omale prouaks!“ Kui ema teda niisuguses ehtes nägi, oli tema imestamine üli suur; ta ei teadnud mitte, kas ta selle üle pidi nüüd rõõmustama või kurvastama.

Tütar läks nüüd oma kambri ja tahtis seal proovi teha. Ta pigistas seda tähentud rõngast, ja waata — tee sai filmapilk kuld ussiks, kes oma pead üles tõstis ja hiilgawa filmadega tüdrukut otse wahtis ja temaga rääkima hakkas. „Sina oled“, ütles ta, „natuke parema asjade tarwis sündinud, kui metjas marjunoppida ja kodu, teenia tüdrukut eest olla! Ära sa edespidi enam seda tee; see on sinu kohta liig jäme!“

Seft tunnist saadit oli tüdruk kui ümbermuudetud ja tegi aga seda, mis kuld uss temale ette rääkis. — „Oh mo laps!“ ütles ema õhkades, „sinu uhkus saab sind üksford raskeste nuhtlema!“ Aga tütar vastas: „Kannata aga pisut, ema — sa saad mind veel suure auu sees nägema! — Ma ütlen sulle: mo käed peavad walged ja pehmed olema, ja mo palenägu kui roosi ja

lillebieke saama! Pääwa läte ei tohi ma mitte enam minna; tööd ei tee ma faa enam."

Ema raputas pead ja ei teadnud mitte, mis ta niisugusest jutust pidi arvama.

Tuuke rääkis aga oma walitsejal seda wiisi: „Tee fina aga sest tunniist saadik nüüd weel paremine tööd, et so emal teise tütre pärast rohkem teha poleks, ja ole tema wastu nüüd ka weel enam armastajam, kui enne, et ta süda sesseläbi siis ka rohkem troosti saaks. Jää oma õe wastu ka ifka lahkeks ja katstu teda selle kardedawa tee pealt ära pöördä.“

Ei wanem öde hoolind noorema õe maenitsusest midagi, — naeris aga selle peale, kui öde temale midagi ütles. Ta istus nüüd igapääw pühapääwa ehtes ukse ees ühe pärna al, pääwawilus. Seal ta õmbles siidist ja perlidest wäljaõmblusti, mis ta linnast tõi.

Ühel pääwal rääkis kuld uis jälle temale: „Sull' on nüüd kül paremad riided selgas, aga need on ita üks taluriie; neid heida enesest ära ja muretse paremad, sest need ei ole jo sinu wäärt!“

Nüüd ei annud tüttar emale enam rahu — aeas senni kaua peale, kunni ema pidi raha andma, mis tal weel lastis oli. Sellega läts siis tüttar linna ja ostis enesele ilusamad riided. Juba mõningad rikastest külapoistest hakkasid tema peale waatama — kunni üks tuli ja teda kosida iahtis. Aga tüdruk ei arwanud teda weel mite oma wääriliseks. Emale ütles ta: „Kas sa nääd nüüd, et juba rikkad minu järele kosiwad? Dota aga weel pisut, siis sa nääd, et weel rikkamad ja palju paremad mulle kosja tulewad, selle wastu meie külapoisid alles nälja ko tid on!“ —

Viimaks jätsid teda teie rahule, ütlesid: „Kül tema uhtus teda ise üksford raskestest karistama saab!“

Mis tuld uss temale petjal wiisil ete rääkis, arwas ta seda teie beaks ja õigeks. Ei läinud ühte pääwagi muudu mööda, kui ta jälle midagi ei igatsenud; kord kõrwarõngaid, kord siidipaelu ja kingu ja rätikuid. Välumise-, nutmise-, tülitsemise- ja riidlemisega töid ema ja õde ifa järk järgult omad koptitud tema ehtede tarwis, lastist wälja, mis üle naad palju filmawet walasid. Kui raha teie juba wäljaantud oli, wõttis ta salaja ema ja õe asjadest, müüs neid ära ja ostis siis omale jälle ehtid. Waene ema nuttis tisedaid pisaraid, et ta oma enese lapse eest teie lufutaha pidi panema ja ärapiitma. — „Oh!“ ütles ta oma teise tütre wastu, „mis kül minust siis oleks saanud, kui sind mull' poleks olemad? Oh, ma oleks siis eht juba ammuugi haudas olemad!“

Üht uut ülikonda sundis tuld uss teda jälle muretsema. „Seda peab sul olema“, ütles ta, „saagu seda kuidas tahte. Mida enam sa ennast ehitad, seda enam paistab ka sinu kenadus wälja — ja seda enam leiad ka ka oma õnne!“

Mis pidi ta nüüd tegema? Kust seda wõtma? sest maeas ei olnud midagi enam, mis weel wäärt ast oleks äramüüa olnud. Seal mõtles ta nüüd kolm pääwa ja wõd järestiku, tunni ta wiimaks ühe hirmsa plaani oli leidnud.

Teisel pääwal oli pühapäaw. „Ma lähan kirikusse“, ütles ta, „ja siis jälle linna.“ Kui ema seda kuulis, et tüttar nüüd jälle kirikusse läheb, läks tema süda pisut kergemaks, ja palus, et Jumal tema meelt jälle hea poole wõtaks pöördada.

Kiriku sees oli üks kaunis pime koht, sinna peitis ta ennast ära, funni Jumalatenistus mööda sai ja ukseid lukku pandi. — Keef' öö ael tuli tema oma warjuurgast wälja, wöttis altari pealt hõbe lühtred ja täärkambrist fuld karika ja hõbedast ristimise waagna ära, tegi siis ühe afnaruntu katti, kargas wälja ja tõttas nende warastud asjadega kodu poole; need tahtis ta linnas äramüüa ja siis omale jälle uhtuseebenid osta.

Selsamal ael lätsid üks salt mehi kirikust mööda. Need olid seda kõlinad kuulnud, ja pea selle järele ühte kogu mööda kiriku-aia äärt edasi liikuwad näinud. — „Üks waras! üks waras!“ kisendasid mehed, ja jooksid keif põgenejal järele, kes nüüd öiete tulise jalu lippas. Oma surma kartuses wiskas tüdruk need warastud asjad oma maea ukse ete maha ja kargas isi sisse. Ema ja öde istusid kamiini tule ääres ja ootasid teda linnast tulewad, kui ta forraga tuppä kargas ja kisendas: „Peastke mind! peastke mind!“ — Tema nägu oliurnu karwaline, tema mokad wabisesid ja juuksed rippusid tal mööda öla maha.

Enne, kui ta omaksed kuulda said, mis tal wiga pidi olema, kisendasid mehed juba hooi peal: „Siia sisse ta jooksis!“ Waene ema karjus suure healega ja langes minestusesse maha. Kirikuwaras jooksis kambri, panni ukse lukku ja kargas siis afnast wälja, aeda, aiast läbi, ifa üle wälja metsa poole. Seal tõmbas ta hinge jälle tagasi. Kartuse pärast, wabisedes ja wärisedes istus ta nüüd ühe puu juure peale maha. Ta pigistas jälle oma kee rõngast, ja nii kohe sai see hiilgawaks punaseks usfiks. Aga usf oli nüüd nii palaw kui tuleleef; ta wiskas teda enesest ära, karjus ja ütles: „Nüüd, usf, et sa mind juba nii kaugele oled wedanud, ütse nüüd, mis ma tegema pean?“ — Usf aeas ennast püsti ja

wastas: „Nüüd ei ole sulle enam midagi teha.“ Selle peale naeris ta isi weel külmalt. — Siis tõstis tüdruk oma jalga ja tahtis teda äratallada, aga uks keris ennast ruttu tema jalga mööda üles ja kerutas kaks ringi ümber tema kaela, ja teise poole kehaga hakkas ta ühest ligiseiswast puu oksast kiuni ja tõmbas teda siis ühe imelikult jõuga üles rippuma, ja ütles isi: „Sa tahtsid ita ülemale saada ja teistest kõrgem olla — nüüd ma ülendan sind!“ — Teisel homikul leiti teda puu oksas paelaga rippuwad. Pael leigati katki ja tüdik wisati maha — aga ennä imet! — paela tüdik läksid isienesest jälle koku — ja üks uks nähti lähema põesasse ära kaduwad.

Baese ema peale oli üks raste haigus tulnud; ükski ei uskunud enam, et ta weel terweks pidi saama. Aga tema teise tütre hoolekandmise läbi sai ta jälle paremaks; keif rahwas ütlesid: „Temal on küll ühe tütre pärast palju kurwastust ja walu olnud, aga tal on teine weel, kes seda asja jälle äraparandada oskab, ja kelle sarnast, hea südame poolest, siit ümberkaudu kusagilt leida pole.“

Kui mõni aeg mööda oli läinud ja keif asjad jälle äraparanenud, tuli üks wiisipäraline noormees külast noorema õele kosja. Siis küsis ta oma tuihese käest, kas ta peab jeda kosilast wastawõtma wõi mitte? Tuike wastas: „See on üks tubli ja hea südamega mees, jeda wõid sa wastawõtta.“ Tüdruk andis kohe selle peale nooremehel kät ja „Jaa“ jõna; ja pärast jeda kolm nädalit, said ta wäga kenad pulmad peetud. Nüüd oli tema ühe wiisipäralise mehe naene. Oma läks nüüd tütre ja wäimehe juure elama, kes teda suure armastusega igal pool aitasid, kunni surmaingel tuli ja teda igawese rahumaale ärawiis. — Tuike ei jätanud aga tüt-

tart mitte maha. Ta õpetas teda igalpool ja andis nõu, kus seda tarwis oli.

Kaua aega elas tüttar oma sõbrade ja keige külarahwa kasuks. Ja kaua aega käis see jut suust suhu, et tema surma tunnil olla üks walge tuite sealt maeast wälja lendanud ja ära kadunud. — —

Hea inimese peal hingab hea waim, ja kurja inimese peal kuri waim, kes teda wiimaks huffatusse siise saadab! — —

III. Tark Elts.

Utsford elas üks mees oma naesega, ja neil oli üks-ainus tüttar, teda targaks Eltselks nimetadi. Kui ta juba mehe-ealises kaswanud oli, ütles isa: „Meie tahame teda nüüd ka mehele panna.“ — „Jah“, ütles ema, „kui aga keegi tuleb ja teda tahab.“

Wiimaks tuli üks laugelt kosilane, kelle nimi Hans oli, see rääkis, kui aga Elts hästi mõistlik, et ta siis teda kül wõtaks. — „Di jah“, ütles isa, „temal on palju tarkust“, ja ema ütles jälle wahela: „Meie Elts näab ka tuult uulitsa peal jookswad ja kuuleb kärbsede kõhimist!“ — „Ja, ja“, wastas Hans, „kui tema mite mõistlik ja hoolas ei ole, siis ei wõta ma teda mitte.“

Kui nemad lauda istusid ja juba sõbnud said, ütles ema: „Elts, mine too meil keldrist õlut.“ Siis wõttis tark Elts kannu ja klapertas tee peal hästi tubliste kaant, et tal aeg mite igawaks ei lähaks. Kui ta keldris oli, wõttis ta tooli ja seadis seda waadi ete, et ta siis ei pruugiks ilmaasjata oma selga küürudada. Siis istus ta sinna peale ja tõstis kannu oma jalgadega üles, teeras kraani lahti, muud kui las' jooksta mis sorab. Selaeal, kui õlut jooksis, ei tahtnud ta oma silmi muudu seissta lasta — waatas ta sinna ja tänna, kunni ta filmad ühe risthaagi peale juhtusid, mis wõlwi al, tema pea kohtas ripakil seisits. Nüüd hakkas ta nutma, ja

ütles iseneses: „Kui nüüd Hans mind ärawõtab, ja meie siis ühe lapse saame, on ta suureks saanud ja meie saadame teda siia alla keldrisse õlut tooma — juhtub, et siis see riisthaak temale päha kukub, siis on ta surnud!“ — —

Seal jäi ta tooli peale istuma ja nuttis kibedaste oma tulewase lapse õnnetuse üle. Ülehel istusid teised alles lauas ja wotasid joogi järele, aga Elts ei tulnud weel mitte. Siis käskis ema tüdrukud alla minna waatama, kus Elts ometi pidi jääma. Tüdruk läks alla ja leidis teda õllewaadi ees istuwad ja suure healega nutwad. „Elts, miks sa nutad?“ küsis tüdruk. — „Oh!“ wastas Elts, „miks ma ei pea nutma? — Kui Hans mind ärawõtab, ja meie siis lapse saame — on ta suureks saanud, ja tuleb siia alla meile õlut lastma — juhtub siis ehk wahesti see raud sealt ülewelt tema päha kukuma ja lööb teda siis surnuks!“ — Kui tüdruk seda kuulis, ütles ta: „Oh mis tark on meie Elts!“ Ta istus Eltse kõrwa ka maha ja hakkas temaga ühtlase nutma. Natukene aega, kui tüdrukut kaa näha polnud, käskis isa nüüd jälle sulast minna waatama, kus Elts ja tüdruk ometi jäid? Kui sulane alla läks ja neid mõlemid seal nutwad nägi, küsis ta, mikspärast naad nutawad. Ja kui ta teada sai, ütles ta kaa: „Di! kui tark meie Elts on!“ Ta istus kaa maha ja ulus nendega ühes ligi. Ülehel ootasid teised ifka weel. — Nüüd käskis mees naest minna. „Mine siis siia alla, ja waata mis temp see on et enam ühteainustki tagasi ei tule?“ — Naene läks — ja leidis neid keik kolm alles sealt, kinnuwad; aga kui ta seda wiga oli kuulnud, istus ta kaa maha ja wingus nendega ligi. Mees ülehel, wotas jälle. Aga kui ta kedagid enam tagasi tulewad ei näinud, ja neil wäimehega juur janu oli, wöttis ta isi käte ja läks

alla. Kui ta keldrisse tuli, neid seal üheskoos winguwad nägi, ja seda asja ärakuulanud, mikspärast see oli, ütles ta niisamuti: „Oh, meie Elts on hirmus tark!“ ja istus isi kaa maha ja lastis pasunat ligi. — Mis siis nüüd heaks nõuks? Peigmees istus nüüd üksi ülewel; teised ulusid Eltse tulewase lapse õnnetuse pärast al keldris. — „No nüüd on fordas!“ ütles ta isieneses, „ei tule ühteainustke enam tagasi; janu tapab mind jüa ka ära! — Ma tahan isi alla minna ja waadata, mis lugu seal viete peats olema?“ Kui ta alla tuli, nägi neid keif wiis üheskoos turtsuwad; üks turtsus ita ühest parem kui teine. — „Mis õnnetus teil jüin on juhtunud, et te' nenda turtsute?“ küsis Hans. Siis kaebas Elts oma tulewat õnnetust. — „Nüüd“, ütles Hans, „ei ole suuremat tarkust minu maeapidamises enam tarwiski, kui sinul praegu on, siis wõtan ma sind oma naeseks.“ Ta wõttis Eltse käest kinni ja läksid siis keif jälle ülesse, ja pulmad said pea ärapeetud.

Kui nemad juba ühe puhu armastuses ühes olid elanud, ütles Hans: „Armas Elts, mina tahan nüüd ka wahel wälja tenima minna, et me' raha saame, ja sina mine põllule wilja leikama, et me leiba saame.“ — „Saa, mo armas Hans“, wastas Elts, „kül ma lähan; mine ka sina peale.“ Kui Hans ära oli läinud, keetis Elts omale head pudru, põllule ligi wõtta. Kui ta nüüd põllule läks, ütles ta isieneses: „Mis ma nüüd feigeesite pean tegema? leikan ma, wõi söön ma enne? — Ma tahan enne süüa.“ — Nüüd sõi ta oma pudrupüti tühjaks. Ja kui ta ennast wige täis oli aeanud, ütles jälle: „Mis ma siis nüüd jälle esite pean tegema? leikan ma, wõi magan ma? — Ei — ma tahan esite natute magada.“ — Ta heitis wilja fiske ja jäi magama. — Waat sul pirakas, kus naene!

Hans oli juba ammugi kodu tulnud, aga Elts ei tulnud weel mitte. Siis ütles Hans: „Mis tark ja hoolas on Elts, — ta ei läbe mite söömagi tulla!“ Kui Elts weel ikka ei tulnud, ja juba öhtu käes oli, läks Hans wälja põllule teda vaatama, kui palju ta ka äraleitanud oli: aga polnud mite kõrtki leigatud; — Eltsege puhkas alles sööma peale. Nüüd ruttas Hans kodu tagasi ja tõi ühe paela, fulustega, sidus seda taskeste Eltse ümber kinni ja tõttas siis jälle kodu, panni ukshed lukku ja istus tooli peale ootama, mis nüüd saab. Wiimaks, kui juba õige pime oli, ärkas tark Eltsege üles: aga kuidas kohkus ta nüüd ära, kui need kulused tema ümber kilisesid. — Kui ta ennast aga wäha liigutas, oli üks kilin ja kõlin ikka lahti; ta ei teadnud enam isigi, kas ta weel see Elts on, wõi mitte? — „Dien mina see, wõi ei ole?“ ütles ta. Ja nenda seisid ta laua aega isieneses mõteldes. Wiimaks ümises ta jälle: „Ma tahan kodu minna ja järele küsida, kas ma olen see Elts wõi mitte? siis ma saan selge aru kätte.“ Nüüd jooksis ta kodu ja tahtis sisse minna, aga ukse oli kinni — siis läks ta akna taha ja koputas, küsides: „Hans, kas Elts on kodu?“ — „Jah“, wastas Hans, „Elts on kodu!“ — Siis kohkus ta õiete ära ja ütles: „Oh Jumal! siis ei ole mina ühti see!“ ja läks ühe teise ukse ete; kui aga maearahwas seda kilinad kuulsid, ei lastnud naad teda mitte sisse. — Ja nenda ei saanud tema kusagile wastuwõetud. Wiimaks jooksis ta külast wälja — ja ükski pole teda sest aeast enam näinud. — — Kui leegi peaks ühte niisugust fulustega naesterahwast nägema, siis on seesama tark Elts, ja wõtte need kulused tema ümbert ära, et ta ennast jälle tunda saaks ja siis kodu lähaks, oma armsa Hantsukese kaissu. — —

IV. Mõnus kauplemine.

Üks talumees oli oma lehma laadale viinud ja seitsme rubla eest äramüünud.

Kodu poole minnes läks tema tee ühest tiigist mööda. Gemalt kuulis ta, kuidas konnad karjusid: „Kaf, kaf, kaf, kaf.“ — „Sah!“ ütles talumees isieneses, „konnad karjuvad ka oma joru. — Seitse rubla olen ma oma lehma eest saanud, aga mite kahetsja — nii kui nemad jorivad!“

Kui ta tiigi ääre jõudis, hüüdis ta neile: „Kumalad loomad olete teie! teate siis jeda paremiue kui mina, kes jeda raha vastu on võtnud? — Seitse rubla — mite kahetsja! Kas mõistate nüüd ja saate aru?“ — Konnad jäid aga kindlaste oma kiusu juure, iga: „Kaf, kaf, kaf, kaf!“ — „Noh, kui teie jeda ei usu, siis ma näitan!“ Ta võttis raha taskust välja ja luges: Üks, kaks, kuni seitse rubla — näete nüüd iji, et mul õigus on, teie punnsilmad!“ Si konnad annud smast jonnist jugugi järele, kispendasid jälle: „Kaf, kaf, kaf, kaf.“ — „Di!“ karjus mees täis viha, „teie ninatargad! — sähke! — lugege iji!“ ja wistas üks rubla teise järele wette, konnade sekka. Ta jäi iji sennikaua ootama, kuni naad lugemisega walmis on ja siis tema raha jälle kätte annawad. — Aga olid isigi karget jonna aeama, iga: „Kaf, kaf, kaf, kaf.“ Si annud raha mehele kaa enam tagasi.

Ta ootas veel ühe hea tüki aega, et õhtu juba käte jõudis. Müüd oli mehe kannatus otjas; ta hakkas neid sõimama: „Teie hõesipatsutajad, paksudpead, punnsilmad ja lottlõuad! — üks suur suu teil' aga on, et kisedada võite; mõnikord, et kõrvad huugama paneb! aga minu seitse rublad ei osta teie mitte lugeda — ikka oma jori: „Kahaksa!“ — arwate, et ma wist sennikaua siin ootan, kunni lugemisega õiges olete saanud? — Ma arwan küll!“ — Meid sõnu võldes läks ta ära. — Aga konnad karjusid jälle oma lugu edasi, nenda et mees täis tulist wiha, kirudes kodu tuli. —

Mõne aea pärast ostis mees jälle lehma, tappis ära ja tegi rehningi selle üle: kui ta seda liha äramüüb, siis saab ta kahakordse lehma hinna jälle käte ja nahl weel peale kaub. — Waat mis on. — Kui tema linna, liha müüma läks, oli üks suur hulk koeri linna wärawa ete kokutulnud, kelle peamees üks suur hurt nähti olewad: see kargas aga mehe ümber ja haukus: „Liuh, liuh, liuh, liuh!“ ja tahtis liha käte saada. Kui ta isa talumehe ümber nenda haukus ja koguniste wait ei tahtnud jääda, ütles mees temale: „Ja jah, ma mõistan küll, ja tahad jo liha mo kääst saada, et sa siis mind paremine sisse laiset.“ — Koer ei wastanud muud midagi, kui aga: „Liuh, liuh, liuh“, peale. Mees jälle: „Kui sa aga isi seda nahka ei pane, ja sinu seltsimehed nendasamoti?“ — Jälle: „Liuh, liuh, liuh.“ — „Noh, kui sa siis tõeste oma sõna pead, ja teised näawad seda kaa, et ma sulle annan; ma tunnen sind isi küllalt, kelle juures sa teenid. Aga seda ma sulle ütlen, et kolme pääwa pärast peab wäljamaksetud olema; kas sa mõistad? — Sa wõid isi raha aratua.“ Selle peale tõstis mees liha wanakrist wälja ja panni selle suure koera nina ete maha, pööris siis ümber ja sõitis kodupoole tagasi.

— Nüüd tulid teised koerad kaa ja haukusid röömsa healega liha ümber: „Liuh, läuh, liuh, läuh, liuh, läuh.“ — Talumees, kes nende kisa kaugelt kuulis, ütles: „Nüüd tahtwad keik liha saada! — Moh — wötku peale, aga see suur peab selle eest mulle ita wastust andma.“

Kui kolmas pääw käte jõudis, ütles talumees isenehes; „Täna õhtu on sul so raha sinu taskus“, ja oli isi öiete röömus selle üle. Aga kui õhtu sai, polnud näha kedagi kes tal raha äramaksma oleks tulnud. — „Si maksja wiist ootamine ühtige“, ütles mees pahameelega. Kui ta kannatus otja sai, läks ta isi linna, lihunik juure oma raha pärima. Lihunik arwas, et talumees temaga muidu nalja teeb, aga talumees ütles: „Nali olgu nüüd kõrwal — mina tahan aga oma raha käte saada; — kas see suur koer pole mitte teile üht terwed tapetud lehma kodu toonud, mis ma kolme pääwa eest temaga saatsin?“ — Lihunik sai wiimaks talumehe peale wihajeks, arwas et ta teda muidu narrib, wöttis ühe luuawarre ja aeas teda uksest müriinal wälja. — „Dota, ja kurjategija waras!“ ähwardas mees lihunitu, „kas õigust siis maa peal ei olegi?!“ ja läks kuningas lossi, palus, et teda saaks kuningas ete lastud, tal olla midagi hädalt kaebada. Warsti lasti teda ka sisse, kus kuningas oma tütreaga istus. Nüüd küsis kuningas temalt, mis asi temal siis olla? „Oh!“ õhtas talumees, konnad ja koerad on minu omandust minult ärariisunud, ja lihunik Metsner mind selle eest luuawarrega peksnud!“ — Ta jutustas kuningale oma lugu põhjani ära. Selle peale hakkas kuningas tüttar suure healega naerma — ja kuningas ütles talumehele: „Õigust ei wõi ma sulle selle asja juure mitte anda; aga selle eest pead sa minu tütre omale naeseks jaama; oma eluaealgi ei ole ta korda naernud, kui praegu sinu jutu üle; sest ma olen temaga

sellepärast räätinud, et see, kes teda naerma võib teha, saab omale naeseks; — sa võid Sumalat selle õnne eest tänada.“ — „Oh!“ vastas talumees, „mina teda fogniste ei taha saada — mul on kodu juba üks naene, ja seegi on liialt; sest kui ma kodu lähan, siis näitab see nii, kui oleks igas nurkas üks olevad!“ Kuningas sai vihaseks, et talumees tema tüttart nenda alwaks pidas, ütles: „Sa oled üks wa' Toots!“ — „Oh, suur kuningas!“ vastas talumees, — „mis võitte teie ühest härjast muud saada, kui weise liha!“ — „Dota“, ütles kuningas, „sa pead siis selle eest üht teist maksu saama; — nüüd võid sa minna; aga kolme pääwa pärast tule jälle, siis saab sul täis wiisfada wäljamaksetud.“

Kui talumees wälja tuli, rääkis uteswaht temaga: „Sa oled kuninga tütre naerma teinud, nüüd saad sa ka wististi head maksu selle eest?“ — „Seda ma arwan iji kaa“, vastas talumees, — „üks wiisfada tuleb ita ära.“ — „Kuule“, ütles soldat, „anna mulle ka pisut sest, sest mis sa üksi nii palju rahaga teed?“ — „Nüüd“, vastas mees, „et sa just seesugune oled, siis pead sa katksfada omale saama; — mine kolmandamal pääwal kuninga juure ja lasse enesele wäljamaksa.“ Üks juut, kes seal ligifordas seisis, oli nende juttu pealt kuulnud, jooksis nüüd talumehele järele, pidas teda kuuest kinni ja ütles: „Summala-imme! misstugguse enne lapse Tei' nüit ollep! — Minnu tahhas Tei' ji welijawehheta; mis Tei' teeb nii pelju kewwa teelridega?“ — „Kuule wana Moosfes“, vastas talumees, „kolmsfada võid sa weel saada; — anna mulle aga nüüd kofe peenikest wälja, sest ma pruugin praegu seda sisseostmiseks. — Kolme pääwa pärast maksab kuningas sulle muidugi need kolmsfada wälja.“ — Juut, täis röömu selle suure kasu üle mis ta nüüd lootis saawad, maksis temale need tühjad=

paljad krossid, mis kolm nisama palju väärt olid kui kaks head, wälja.

Kolmandamal päewal läks talumees läsu järele, funinga juure. „Dömmage“, käskis funingas, „ta kuub seljast maha, ta peab oma wiisfada käte saama.“ — „Ei“, ütles talumees, „need pole enam minu päralt! — katksfada olen ma usfewahil' kinkinud ja kolmsfada on juut mul wäljawahetanud; — õiguse järele pole mul siit enam midagi pärida.“

Selaéal, kui talumees alles rääkis, tulid usfewaht ja juut sisse, pärišid oma, mis neile talumehelt lubatud oli, ja said kummagi omad taakrid selge aru järele taha otša peale wäljamaksetud. — Soldat wöttis oma sauna rahuga wastu, sest ta teadis juba kuidas see mekkis: aga juut oli hädapäiwis. — „Ai, wai!“ kšendas ta, „kas need on need kewad teelrid, mis minu telumehe keest welijawehhetas?!“ — Kuningas naeris suure healega nüüd talumehe kawaluse üle, sest wiha tema wastu, oli juba kadund. „Et sa ennast nenda rumalaste teistest petta oled lasknud“, ütles ta, „ja omast palgast ilma jäänud, enne weel kui see sinu käte sai, tahan ma sulle nüüd jälle ühte teist maksu anda; ja et sa nüüd mitte enam ärapetta ei lase, siis mine minu waranduse kambri ja wõta enesele sealt nii palju raha, kui sa aga tahad.“ — Talumees ei lasknud enesele katksforda võlga, läks sinna ja täitis keif omad taskud täis, niipalju kui wäha mahtus. Siis läks ta ühte talitusse tuppa ja hakkas oma raha järellugema. Juut oli salaja tema järele läinud, ja kuulis kui talumees isienesega rääkis: „Nüüd on ometi niisugune temp funingast walguse taha wiinud; ta oleks mulle isi seda raha wõinud wäljaanda, siis ma teakšin mis mul oleks! — kuidas wõin ma nüüd teada, kas just nii palju peaks šiin olema, kui ma saama pidin!“ —

„Gummala eest“, ütles juut isieneses, „timma nairap si kuningas — minu leks laipa temmal' era, sis minu saa ka midigid temmal keest, ja telumees saa sis kaa its nahha teis!“ Kui kuningas seda kuulda sai, sai ta talumehe üle jälle wihajeks ja kästis juuti, seda patust sinna tuua. Juut jooksis kohe talumehe juure, ja ütles: „Kuulge, Dei' peb seddamai' kuningas juures tullesma — ni kui Dei' oley.“ — „Mina tean isi seda paremine, kuidas see tuleb“, wastas talumees, „enne lasen ma enesele uue kuue teha; arwad sa, et üks mees, kellel' nii palju raha taskus on, nagu minul', peab wana naru kuuega kuningale ete astuma?“ Juut, kui ta nägi, et talumees mitte sedawiiši tulla ei tahtnud, arwas, et senni, kui ta omale uue kuue teha lasseb, kuningale wiha jälle ärajahutub, ja tema siis oma kaebdusest midagi enam ei saa, ja talumees ka ilma nipeldamata jääb, ütles: „Minu anna Dei' omme illussa uus kuube sealga; isna sebruse poolest!“ (?) Talumees oli sellega rahul, tõmbas juudi ühte kuue selga ja läts siis temaga ligi, Kuningas panni nüüd talumehele juudi kaebtuse sõnad ete. „Jah!“ ütles talumees, „mis üks juut räägib, on ikka wale! — mite ühte tõe sõna ei tule tema suust; see mees, seal, ütleb et minul' olla tema kuub selgas.“ — „Noh! — kelle sis?“ küsendas juut. „Kas si kuube ei olley sis minu? — kas minu ei annas Dei' si kuube sebruse perast sennekou sealga, et Dei' sis parem tuleb?“ Kui kuningas seda kuulis, ütles ta: „Ühte on juut tõeste petnud, mind, ehk seda talumeest“, ja lastis juudile weel mõne kõwa taalri ehk ühe hea keretäie anda. Talumees läts nüüd röömuga juudi kallil kuuega, taskud raha täis, kodu ja rääkis ka oma naesele: „Seeford olen ma wige õnnega kokujuhturnud.“ — — Kes seda ei taha ustuda et see tõsi on, mingi isi talumehe juure ja küsige temast järele.

V. Keik targaste tehtud.

Ühel pääwal wöttis üks talumees oma kapi nurgast käte ja ütles naese wastu: „Kuule, Triina, ma lähan natukene hulluma, ja enne kolme pääwa ei tule ma mitte kodu. Kui lihunik peaks selle aea sees tulema ja meie lehmad osta tahtma, siis wõid sa kaupa teha; aga mitte wähamat kahtesada rublad ei pea sa äraandma. Kas sa kuuled nüüd?“ — „Mine aga Sumala nimel!“ kostis naene, „kül ma talitan keik heaste ära.“ — „Kas sa tahab wist kül olla, et sa keik hästi teed. Oled ika ka üks wa' jahupea wahel! — Aga hoi a enese kere siis, kui sa sandiste teed — siis ma kirjutan sellesama kapiiga so selja ära, et sa aasta aega seda weel meeles wõid pidada; pane nüüd tähele ja hoi ennast selle eest.“ Mees läks minema.

Teisel hommikul tuli juba lihunik. Kui ta lehmad ära oli waat'nud ja hinda kuulnud, ütles ta: „Seda annan ma hea meelega, sest naad on seda wendade wahel ammugi wäärt. Ma wotan need loomad kohe kaasa.“ Ta peastis paela otsad lahti ja wiis neid tallist wälja. Kui ta nendega hoowiwärawast wälja tahtis minna, hakkas naene tema läewarrest kinni ja ütles: „Teie peate jo raha eüne äramaksma, muidu ei wõi ma Teid lasta mitte äraminna.“ — „Dige kül“, wastas mees, „ma olen oma rahapunga kodu unustanud; aga ärge muret-

sege sellepärast, küll see makstud saab; katsi lehma võtan ma praegu ligi, aga kolmas jääb Teil' senni kauaks pandiks jisse, kui ma raha ära toon." — Naene oli sellega rahul ja lastis mehe minna, ja mõtles ta iseneses: „Kuida saab Hans ennast selle üle rõõmustama, et ma nii targaste olen teinud!" — Mees tuli kolmandamal päeval, nii kui ta ütelnud, jälle kodu ja küüsi koha järele, kas lehmad müütud on. „Sah, müütud on küll, armas Hans", vastas naene, „ja nii, kui sa ütlesid: kahesaea rubla eest. Nii palju olid nemad aga vaewalt väärt, jüiski võttis ta neid ilma tingimata ära." — „No, kus on raha?" küüsi mees. „Raha pole ma küll veel mite saanud", vastas naene. „Tema oli oma rahapunga kodu unustanud; saab aga pea tooma; ta on senniks ühe hea pandi jisse jätnud." — „Mis pant see on?" küüsi mees. „Üks neist kolmest lehmadest — seda ei saa ta mite enne kätte, kui teised makstud on. Ma olen seda üsna targaste teinud: olen selle keigewähema jisse jätnud — see jõbb ka vähem." —

Nüüd oli tuli taktus. Mees tõstis oma kapi juba üles ja tahtis naest ubima hakata — aga lastis seda jälle wautu, ja ütles: „Sa oled üks lambapea ja muidu Jumala wilja raiskaja! Dota nüüd. Ma tahan wälja maantee peale minna ja kolm päewa seal oodata, kas ma veel mõnda niisugust leiian, kes sinuga ühewääriline on. Leiian ma, siis jääd sa ilma tümitamata, aga kui mitte, siis pead sa oma pirugid kätte saama!"

Nüüd läks mees wälja suure maantee peale ja istus maha ühe kivi peale ja ootas siis seal niisugusi. Ei tuurinud ka kaua, kui üks naene redelwankrega tuli ja isi tühja wankri kõrwas käis ning härgi ajas; wankris polnud muud kui üks punt õlgi. Talumees mõtles: „See võib wist küll ka üks neistjinatjist olla, seda

ma praegu otšin.“ Ta kargas kiwi pealt üles ja jooksis wankri ees nenda senna ja tänna, kui üks, kessel mite õiget mõistust peas ei oleks. „Mis Teil' on, wa' wader?“ küsis naene. „Ma ei tunne Teid mitte, kust Teie siia tulete?“ — „Kuida wõite Teie mind ka tunda, sest mina olen jo taewast mahakutunud; ma ei tea mitte, kuidas ma sinna jälle tagasi saan; ehk wõite Teie mind sinna ülesse wiia?“ — „Ei!“ wastas naene, „mina ei tea seda teed mitte. Aga kui Teie taewast olete, siis teate mulle ka öelda, kuidas minu mehe käsi seal ka käib, kes juba kolm aastad seal on? Teie olete teda muidugi ka seal näinud?“ — „Jah, ma olen teda küllalt näinud; aga igauhele ei saa mitte käsi seal hästi käima: tema hoiab seal lambaid, ja seega on temal' palju tegemist; — wahel on ta ehtus metsimööda; peab aga palju waewa nägema, et ta neid hulka lambaid jõuab koju hoida. Riisamati on tal ka riided juba seljast ära kulunud, mis metsapuud katkistunud. Kaa ei leita ühte rätsepagi seal, sest püha Peetrus ei lase neid ühteainumast sisse — nii kui Teie isigi jo teate, mispärast!“ — „Kes oleks seda wõinud mõelda“, ütles naene õhtades, „et taewas kaa midagist puudub! Ma tahan tema püha-pääwase kuue ära tuua ja palun Teid siis seda ligiwõtta, temale wiia.“ — „See ei läha torda“, wastas mees, „riided ei tohi keegi taewa wiia, need wõetakse wärawa ees käest ära.“ — „Teate“, ütles naene, „mina olen praegu oma head nisut äramüüinud, ja nende eest ka head raha saanud — ma tahan seda temale saata; kui Teie oma tasku pistate, ei wõi jo keegi seda teada.“ — „Kui seda muud wiisi ei saa, siis olgu nenda.“ — Naene lästis meest senni seal oodata, kunni ta kodu sõidab ja siis raha ära toob. Naene läks minema ja mees mõtles: „Eweste, see on üks päris narr! — Toob ta raha ära,

siis võib minu naene õnne tänada, sest ta jääb siis ilma kupaatamata.“ Si tuurim'd ka kaua, siis tuli naene jookstes ja tõi raha, pistis isi oma käega seda mehe tasku ja tänas meest veel selle headuse eest, et ta seda asja oma peale toimetada võtnud.

Kui naene kodu läks, oli tema poeg põllult tööst õhtule tulnud. Müüd jutustas ta poeale kaa seda lugu, ja ütles viimaks sinna juure: „Ma rõõmustan ennast väga, et ma selle mehega nenda kokujuhatusis, kus ma oma waese mehele ometi midagi saata võisin; — ma poleks seda mitte uskunud, et taewas nii suur pundus ka on — ja et mo armas mees seal nii palju peab kannatama!“ Poja imetlemine oli suur. „Ema“, ütles ta, „et igapääw muidugi taewast keegi ei tule, lähan ma ruttu mehele järele ja tahan tema käest küsida, kuidas taewas ka wäljanäitab, ja kuidas töödega seal on.“ Ta panni hobuse sadulasse ja sõitis ruttu meest tagaotsima. Ta leidis teda ühe paju-puu al istuwad, kus ta parajate raha lugema tahtis hakata. „Kas Teie olete seda meest näinud“, hüüdis ratsaline, „kes taewast on tulnud?“ — „Ja“, wastas mees, „tema on jälle tagasi läinu, sinna mäe poole, kust natuke ligem tee taewa minna on. Teie võite teda veel käte saada, kui Teie pisut rutem sõidate.“ — „Oh!“ ütles pois, „ma olen keige pääwa tööga ennast ärawäsitanud, seepärast ei oleks mul enesel suurt lusti enam kaugemale ratsudata; kui Teie nii hea oleks, mo palwed kuulda wõtaks, selle mehe järele sõidaks; Teie tunnete ka teda. Et ta natukene sja tuleks.“ — „Ahaa“, mõtles mees, „see on kaa üks neistfinatfist, kellel mite õiget tahti omas lampis ei ole!“ — „Mikspärast ei peaks ma seda head Teile mitte tegema?“ ütles mees, istus hobuse selga ja aeras tuhat tulist minema. Pois jäi sennikauaks sinna ootama. Õõ tuli juba peale, aga

ratsaline ei tulnud taewasse mineja mehega veel mitte tagasi. — „Wist“, ütles pois isieneses, „pole mehel enam aega tagasi tulla olnud, on talumees temale hobuse ligi annud, et ta seda minu isale wiib.“ Pois ei ootanud ka enam ühti seal, läks ära todu ja jutustas seda oma emale, mis oli sündinud, et ta hobust sellepärast isale olla saatnud, et isa mite igakord jalgsi karjas ei pruugi käia, võib wähel hobusega lambid tagaada. — „Sa oled hästi teinud, poeg“, ütles ema; „meie saame hobust jälle, aga kust isa wõtab?“ —

Kui talumees toeu tuli, panni ta hobuse talli, lehma kõrwa ja läks siis tupa naese juure, ütles: „Triina, see oli sinu õn, — ma olen kaks sinu sarnast jahupead leidnud: see kord jääd sa ilma tuuseldamata — küll see teine kord sulle ees seisab!“ Siis panni ta piibu toksama ja istus wanaisa tooli peale maha ning ütles: „See oli üks õnnelik kaup — kabe tühja palja lehmade eest üks ilus tubli priske hobune ja veel üks suur koti täis raha pealegi! Mis sa veel tahad? Peaks teinekord veel niisugune lugu juhtuma, watt, siis oleks õige kena asi olewad!“ —

VI. Kaks wenda ja külm.

Üstord elasid kaks wenda. Üks oli rikas ja teine waene. Rikas oli jumalakartmata, ülekohtune ja tige da südamega, aga waene wend oli jumalakartlik ja õiglane mees.

Rikkal wennal olid suured maead ja põllud, palju wilja maas, ja palju loojusid — aga waesel wennal polnud muud, kui üks pisuke saun ja lapike aia-maad seal juures, kus temal ruffid peal olid — ja külm wöttis needgi ära. — Mis waese wennal nüüd peale hakata? — Mis muud heaks nõuks, kui külma tagaotsima minna.

Ta oli kuulnud, et Kunglamaal see walgewati-mees (kül m) peab elama. Mehe nõu oli külma paluma minna. Kui ta mõni pääw oli läinud ja tüki maad juba ära käinud, sai ta ühe pisuke se sauna juure, astus sisse ja leidis sealt ühe wana naese, — see küsis temalt: „Mis külamehel ta asja meie juure on?“ Mees ütles: „Minul oli üks raasike rüa maan, kül m wõt need kif ää — ja nüüt ot si mina tedä tagas; ole kuulnu, et ta siin peab elämä ning tahas temält küsida, mis ma te-mäle tennu ole? nüüt palles tedä, minu jälle aidata!“ — Naene wastas: „Minu poead on kül need külmad, kes keif äranäpistawad, mis aga tee peal ees juhtub olema; praegu ei ole naad aga kodu — nemad on jälle wäljas, oma külmatööd tegemas. Kui naad kodu tulewad, siis ma tahan neilt küsida, mikspärast naad seda on tei-

nud. Nüüd jää õõfets siia — aga mine ahju peale magama, muidu, kui naad koeu tulewad, lähab tuba kül-
maks, et sa ära külmetad. — Mees läks ahju peale, ja
õõfe tulid külmad, koeu — ja nii kobe läks tuba kül-
maks, et hambad mehel suus lõgisesid. Poead küüsid
wanaema käest: „Kes on jälle siia tulnud?“ Wanaema
vastas: „Mo poead! mis te' jälle olete teinud? —
Siia tuli üks waene mees Alutaguise küllast, sellele olete
teie tema rukkii natukesed äranäpistanud. Kas ma küll
pole teile ütelnud, et waejcrakwa põllud rahulseista la-
sete!“ Kui nüüd külmad järele olid mõtelnud, kus see
olnud, ütlesid: „Meie katsusime neid aga muidu mööda
minnes nalja pärast, ja see on ometi ime et naad ära-
külman'd on!“

Wana külm oli isi Lapumaale läinud, ja odati
paari päewa pärast koeu tulewad. Et noored külmad
oma peaga midagi mehele ei wõinud lubata, pidi mees
sennikauaks sinna jääma, kunni wanamees kodu tuleb.
Kui wana külm koeu tuli, said poead hästi pörutada, et
teinekord enam niisugust kahju-naljakatsumist, waešte wilja-
pöldudega ete ei wõtta — ükfi rikastel ja ihnuustele wõib
feda teha. — Poead ei näita aga wanamehe sõna mitte
kuulwad, sest niisama kui rikaste wili külmetand, on ka
waeštele ära külmetand.

Nüüd palus wana külm mehelt andeks, et poead
niisugust wallatumad tegu teinud ja andis temale ühe
musta kotikese ja ütles: „Sellega wõid sa wäga rahul
olla, — kui sa süüa tahad, siis ütle aga: ‚kotike lahti‘
— ja kui sa söönud oled, ütle jälle: ‚kotike finni‘ —
siis sünnib see kenda.“

Mees tänas külma selle kingituse eest wäga ja läks
siis jälle kodu poole. Kui ta tükimaad juba ära oli
läinud, tuli temale söömaisaaldus käte, misga ta nüüd

Kotifefega proowi tahtis teha, ütles: „Kotife lahti!“ ja sedamaid läks kotisuu lahti ja üks pisukene kaetud laud, feigefuguste roogadega täis, tuli välja. — Kui mees sõõnud sai, käskis ta kotisuud jälle kinniminna — ja see sündis nenda: laud feige sõõgidega läks kotti jälle sisse. Kui ta koeu sai, tegi tema selle kotifefega ifka nenda, ja oli nüüd sõõnud igapääw oma naese ja lastega.

Kui ta mõnda aega sedawiisi oli elanud ja mitte enam oma rikka wenna juure ei läinud, temalt midagi saama, oli selle rikkal mehel õige ime, — ta läks teda korra waatama mis ta ometi teeb, ja küsis temalt: „Noh, weli! misega ja nüü elad? Sina ei käü enam minu man sugugi; mingaga sina ennäst nüü toidad?“ Waene kostis: „Sumal om minul üle märskifese and, tis mind toidad.“ Ta wõttis koti naelaotsast ja näitis temale seda kunsti. Kui rikas wend seda nägi, hakkas ahnuse tuli tema sees põlema. Ta waewas oma wenda mitmesuguste meelitamistega, et ta seda kotifest aga omale saaks — kunni ta wiimaks ometi sai. — Ta andis selle eest temale mitu hobust ja ühe karja suuri ja weikfid loojufid, ja sada rubla raha pealegi. — Kõl hea maks.

Nüüd oli waene wend üheforraga rikas. — Aga pea tuli mehifesel jälle õnnetus: katt tappis loomad keif ära, ja sest saeast rublast ei wõinud ta temale kaua kesta; nälg tuli jälle käte, ja waesus olli maeas niisama mehel kui ennegi. Mis nõu nüüd jälle etewõtta? Wuu nõu midagi, kui teistkorda külmä palwele minna.

Kui ta külmä juure tuli ja temale oma häda kaebas, kuidas rikas wend kotifese tema käest arapetnud, nurises külmä wäga temaga selle üle, et ta seda teha oli lastnud. Nüüd mõtles ta seda asja horlega läbi, ja sai peagi aru, et rikas wend, waest wenda ahnuse pärast oli petnud ja tahtis temale ta ahnuse palka kätematsta.

Külm andis waese wennale jälle ühe teise koti, mis palju ilusam oli kui esimene kot. Mees tänas selle eest ja astus jälle koepoole.

Sai ta nüüd tüfimaad äraäinud, hakkas keskpaik oma õigust taganõudma, ja mees kästis harjund wiisil ka selle kotisuid lahtiminna, kust ta keskpaiga waigistust lootis saawad. — Kotisuu läks lahti ja arwatud magusa roogade asemel tulid kaks tugewad noortmeest wälja, telledele head wemlad käes olid ja meest kolebal wiisil matsutama hakkasid — mees pistis eest plagama; ja mida enam ta jooksis, seda enam ladus hoopu talle selga. — Dnnekombel tulid talle need sõnad: „Kotike kinni!“ meele ütelda, ja siis oli jälle rahu. Mees oli üsna äraohkond ja ütles: „Oh, oi! mis temp see nüüd oli?! — Ma mõtli itki (ja oli röömus), et, mis ilusamb märk, toda paremba jõõgi ta om; — et kae nüüt: jõõgi asemel saije wemlid selga! Mis pä ma waene nüüt tegema?! — Dot, oot!“ —

Kui mees koeru tuli, läks ta warsti oma ilusa kotiga wenna juure ja ütles; „Kae, weli, misfugutse ilusa märkfikese ma jälle saije, ja kui sa tääs, mis hää jõõgi fiin sees ole?“

Nenda kui ühel ahnel ita see wiis on, kui ta teisele midagi paremad nääb, kust suuremad kasu loota on, katsub ta, kuda seda aga oma poole saaks kiskuda, nenda tõuõis ka selle ahnele see himu, oma wenna käest seda koti jälle omale saada. Ta andis teise koti wennale tagasi ja wõttis selle uue. — Kui see wahetud oli, ei tulnud mehikesel meele uut kotikese proowida, kas see ka nenda on, kuidas wend rääkis; waid kutsus kohe omad sugulased ja sõbrad, ka suurema sugu rahwast koku, et talle nüüd weel ilusam märk, kus ka paremad jõõgid

sees olla, ja tahta nüüd oma kutsewõerastele üks hea söömaaeg anda.

Kui teit wõerad koos olid ja selle kuulnud kalli roa järele juba ootasid, hüüdis nüüd peremees: „Kotike lahti!“ — Kot läks lahti — kaks tugewad noortmeest tulid wälja ja hakkasid teifi wõerid wemmaldega nipeldama; — ka peremees isi sai hoolega hästi läbirootfutud. Mits ja mats, käis igalepoole, nenda et wõerastele aega ei jäänud peremeest jumalaga jätta, katsusid, kui aga putkama said. Peremees jäi nüüd üffi nende noortmeeste läte. Õnneks tuli tal meele kotikest finniminna kästa, mis ka sündis.

Glusa kotimees kutsuti weel kohtu ete, et ta niisugust tempu wõerastele oli teinud, sai ta kohtupoolest weel ühe hea sauna.

Nüüd oli waene wend rikas, ja rikas wend waene. Niisama waene oli ta nüüd, kui enne tema wend. Kui ta süüa tahtis, sai ta aga hästi wemlaid koti sees. — Waat, see oli üks lops rikka mehel' kõrwajuurika pihta! hästi paras niisuguse ahnedele! —

VII. Kolm pea laiska.

Ühe kuningal olid kolm poega, kes temale teit ühtewiisi armsad olid, nii et ta isigi ei teadnud, keda ta neist kolmest pärast oma surma troonipäriaks pidi nimetama. Üksford, kui tema surma tundi juba ligi arwas olewad, tutsus ta oma kolm poega enese juure ja ütles: „Armsad lapsed! ma olen isteneses midagi wälja mõelnud, mis ma teile nüüd ilmutada tahan: kes teie seast keige laisem on, peab pärast minu surma minu asemele kuningaks saama.“ — Siis ütles wanem poeg: „Isa, mina olen nii laisk, kus ma aga iial seisma jään, jään kobe magama; — kui ka külma wet peaks mo peale kallatama, ei tee see mul ühtegi, waid magan aga edasi.“ — Nüüd ütles teine poeg: „Isa, see kuningriik saab minule: sest mina, kui ma tule ääres istun, ennast soojendan, lasen ma oma jalakannud ennem' ärapõleda, kui et neid tule äärest suudan äratõmmata.“ — Kolmas poeg, keige noorem, ütles jälle: „Isa, ma loodan, et see kuningriik minule peab saama: sest mina olen nii puulaisk, kui mind peaks ülespoodama, ja keegi siis mulle ühe terawa noa kätte annaks, et ma sellega seda kõit jälle wõiksin katti leigata, seega oma elu peasta, ei teeks ma seda ometi, waid laseks ennast aga rippuda peale, kui et ma suudaks oma kät noaga ülestõsta ja ennast surmast peasta.“ — Kui isa seda kuulis, ütles ta: „Et sina see keige laisem oled, siis pead sina ka mo kuningriigi päria olema.“

Beigemehe laul.

Oh Annake, mo pruudige,

Kui armas oled sa;

Sa oled nii kui tuwike,

Mul wäga kallis ka.

Oh woiks ma anda armsast surud

Sull' ika igapäaw;

So järel igatsen ma nüüd;

Mind piinab armn-waew.

Ei üksti mure waewa mind,

Kui tunnen armastust.

Oh woiks ma ika näha sind!

Kes kautaks turvastust.

Kui päike õhtu looja lääs,

Eiis motlen sinu peal;

Kui sinu nimi meelest lääs,

Eiis olen üksti teal! —

Kui tõuseb päike hommikul,

Nii kenast' kõrgesse,

Ja rõõmus linnu laulu heal

Mul kostab kõrwusse:

Mo süda laulab rõõmuga
So armastusest siis;
Ma võtaks kanda armuga
Sind ika süle sees. —

Ei tahta mina ühtige,
Kui armastada sind;
Ei ole siin ka üfsigi
Kes seda feelaks mind! —

Kindel armastus.

Kül palju lilli näinud ma,
Ja tuhat karva vied:
Ei need mind nenda rõõmusta,
Kui pruudi rooja paled.

Kül mitme saea hulgast ka
Mo film tend warfi leiab,
Ja ütlemata armuga
Ea poole üksnes hoiab.

Kül elavate tähtega
Ea nimi kirjutatud
Mo südames — seal kustumata
Saab surmani ka hoiatud.

Ei või ma iial ükski tund
Lend minu meelest jätta;
Mind aeab taga armu sund
Ea juure jälle ruttu'.

Kui estmest lord nägin tend,
Kul tuljus lohe süda —
Ma mõtlefin; mis lena lind! —
Lõest ma ei jäta jeda. —

Ra oma armu näitab ta
No vastu palju ülesse:
Kui lähan teda vaatama,
Siis võtab vastu rõõmsaste.

Ei muud ma enam himusta,
Kui oma armsa Marika,
End loju kindlasti ühenda
Ja elada siis armuga. —

Sind 10 top.